

وارسی ساخت عاملی پرسشنامه کمال گرایی فراست (FMPS) در نمونه دانشجویی

شبنم بیطرف^{۱*}، محمدرضا شعیری^۲

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی (shbitaraf@gmail.com)

^۲ گروه روانشناسی دانشگاه شاهد

چکیده

به طور کلی کمال گراییان به عنوان افرادی توصیف می شوند که معیارهای بالایی را برای عملکردشان در نظر گرفته و به شدت به آن معیارها می چسبند و خودارزشی آنها بر اساس میزان پیشرفت در این معیارها مشخص می شود. پژوهشها نشان داده اند که کمال گرایی نقشی خاص در علت شناسی و نگهداری مشکلات آسیب شناسی روانی افراد دارد. بدین خاطر ارزیابی آن دغدغه روانشناسان بوده است. هدف از مطالعه حاضر تعیین ساختار عاملی پرسشنامه کمال گرایی فراست (FMPS: 1990)، در جامعه دانشجویان ایرانی است. جامعه آماری پژوهش حاضر، در بر گیرنده تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه گیلان بوده است. نمونه حاضر شامل 564 نفر بوده که به شیوه خوشه ای از دانشکده های مختلف انتخاب شده اند. اعتبار سازه، یافته های ناشی از تحلیل عاملی نشانگر ۹ عامل بوده است. مقایسه آنها با عوامل مقیاس اصلی بیانگر تشابه عوامل سازماندهی، معیار شخصی، انتظارات والدینی، و نگرانی زیاد در مورد اشتباهات در این مطالعه با مطالعه اصلی بوده است. اما مواد مربوط به تردید در مورد فعالیتها و انتقاد والدینی بخش یا در عاملهایی ترکیب شده اند. البته یکی از مواد به شکل منفک در یک عامل جای گرفته است. آلفای کل، آلفای نیمه اول و نیمه دوم، همبستگی دو نیمه و ضریب اسپیرمن براون به ترتیب برابر 0/81، 0/71، 0/63، 0/83 بوده است. در تبیین این نکته که چرا عوامل بدست آمده دارای تفاوتها یا تشابهاتی هستند به عوامل فرهنگی، محتوای سوال ها و ویژگی های نمونه باز گشت. از سوی دیگر تحلیل عاملی تاییدی می تواند باری گر تبیین های دقیق تر باشد.

کلیدواژه‌ها: کمال گرایی، تحلیل عاملی، اعتبار، پایایی.

را به دست آوردند. سرانجام 4 ساختار برای FMPS بدست آمد: ساختار 6 عاملی فراست، 4 عاملی استوبر، مدل ترتیب چهار به یک استوف و مدل ترتیب دو به دو استوف. بر این اساس 4 مدل ذکر شده به بی ثباتی عوامل مشتق از FMPS در میان شرکت کنندگان مختلف اشاره دارند (یه و تینگ، 2008). محققان بسیاری در مورد ناستواری عاملی FMPS بحث کردند، این ناستواری ناشی از تعدد مواردی است که در آنها آیتیم ها بر روی عواملی که از ابتدا برای آنها تخصص یافته بود، بارگیری نشدند (فراست و همکاران، 1990؛ ریوم و همکاران، 1995؛ استوبر، 1998). سرانجام نتایج تحلیل عاملی 9 زیرمقیاس ترکیب شده از FMPS و HMPS به روش 2 عاملی اشاره کرد که فراست، هیمبرگ، هولت و متیا (1993)، از آن به عنوان 2 مؤلفه مرکزی کمال گرایی یاد کردند: «نگرانی های ارزیابی غیرانطباقی» که به طور مثبتی با افسردگی و عاطفه منفی همبسته بود. مؤلفه دوم «کوشش برای پیشرفت مثبت» که به طور مثبتی با عاطفه مثبت همبسته بود (فراست و همکاران، 1993). این جنبه های مثبت و منفی کمال گرایی توسط هاوکینز و همکاران (2006)، استوف و پارکر (2000)، تأیید شد. در چندین مطالعه نیز نشان داده شد که برخی ابعاد کمال گرایی که با ابزارهای FMPS و HMPS سنجیده شد، به قویترین شکل با آسیب شناسی روانی همراه شده است (ماکدو و همکاران، 2009). این فرض، اهمیت داشتن ابزارهای کافی را برای اندازه گیری کمال گرایی در تمرین بالینی برجسته می سازد (گلابرت و همکاران، 2011).

روش

شرکت کنندگان و طرح پژوهش

الف) نوع تحقیق: تحقیق حاضر پیرو طرحی از نوع توصیفی است.
ب) جامعه آماری و نمونه تحقیق: جامعه آماری پژوهش حاضر، در برگزیده تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه گیلان بوده است. نمونه حاضر شامل 564 نفر بوده که به شیوه خوشه ای از دانشکده های مختلف انتخاب شده اند.

ابزار

پرسشنامه کمال گرایی چند بعدی فراست (فراست و دیگران، 1990) بر اساس مفهوم چند بعدی کمال گرایی طراحی شد. و شامل 35 جمله و 6 بعد است (استوبر، 1997).

شیوه اجرا

نسخه اصلی این پرسشنامه برای پژوهش حاضر ترجمه و پس از اصلاح و اعمال نظر استادان روان شناسی و زبان انگلیسی، در یک نمونه 60 نفری از دانشجویان دانشگاه گیلان اجرا شد. نتایج نشان دادند ضریب همسانی درونی برای کل پرسشنامه، برابر با 0/86 و برای زیر مقیاسهای نگرانی درباره اشتباهها، شک

به طور کلی کمال گراییان به عنوان افرادی توصیف می شوند که معیارهای بالایی را برای عملکردشان در نظر گرفته و به شدت به آنها می چسبند (هولندر، 1978). علاقه پژوهشی و نظری به ساختار کمال گرایی اخیراً به طور بارزی افزایش داشته است، زیرا به نظر می رسد که کمال گرایی نقشی خاص در علت شناسی، نگهداری و دوره مشکلات آسیب شناسی افراد دارد (گلابرت و همکاران، 2011). در ابتدا کمال گرایی به عنوان یک ساختار واحد دیده شد (بورنز، 1980؛ پاچ، 1984). اما تحول بیشتر، کمال گرایی را در ساختار ابعادی پیچیده تری مفهوم سازی کرد (توزی و همکاران، 2004). از این رو هامچاک (1978) کمال گرایی را به دو طبقه مفهوم سازی کرد. بر اساس نظر او، کمال گراییان یا نرمال هستند یا نوروتیک (یه و تینگ، 2008). سرانجام دو گروه مختلف از محققان، هویت و فلت (1991) فراست، مارتن، لاهارت و روزنبلت (1990)، به طور جداگانه ای دو مفهوم چندبعدی مختلف از کمال گرایی را معرفی کردند (هردو مقیاس کمال گرایی چندبعدی نامیده

شد؛ MPS) که ابعاد مختلف کمال گرایی را اندازه می گرفت (لونت، 2004). فراست، مارتن، لاهارت و روزنبلت (1990) کسانی بودند که یک اندازه خودسنجی برای سنجش کمال گرایی با توجه به دیدگاه نظری هامچاک و سایر ادبیات کمال گرایی ساختند که مقیاس کمال گرایی چندبعدی فراست (فراست و همکاران، 1990) نام گرفت. ابزار FMPS (Frost Multidimensional Perfectionism) دارای 6 زیر مقیاس است: نگرانی درباره اشتباهها (concern over mistakes)، تردید درباره اعمال (doubt about actions)، انتظارات والدین (parental expectation)، انتقادگری والدینی (parental criticism)، معیارهای شخصی (personal standards) و سازماندهی (organization) (استوبر، 1997).

برخی مطالعات از این ساختار 6 عاملی حمایت کردند (پارکر و آدکینز، 1995؛ استوف و پارکر، 2000). اما روش 3 عاملی با عوامل قابل تفسیر و همسانی درونی بالا، توسط پوردون، آنتونی و سویسون (1999) پیشنهاد شد و نیز ساختار 4 عاملی توسط محققان بسیاری ارائه شد (هاروی، پالانت و هاروی، 2004؛ هاوکینز، وات و سینکلار، 2006؛ استوبر، 1998؛ استوف و پارکر، 2000). گرچه این ساختار 4 عاملی بر پایه تحلیل موازی توسط استوف و پارکر (2000)، بود، اما باز هم در سال 2004 توسط هاروی و همکاران (هاروی، پالانت و هاروی، 2004)، محققان برای تحقیق بیشتر بر روی ساختار عاملی این ابزار در نمونه های گوناگون فراخوانده شدند (هاوکینز، 2005). کاکس و انز و کلارا (2002) مقیاسی 5 عاملی از 6 عامل اصلی

گری والدینی، معیارهای شخصی و سازماندهی به ترتیب برابر با 0/81، 0/84، 0/79، 0/53، 0/85، 0/83 به دست آمد که نمایانگر اعتبار نسبتاً مناسب پرسشنامه مذکور است.

درباره اعمال، انتظارهای والدین، انتقادگری والدینی، معیارهای شخصی و سازماندهی به ترتیب برابر با 0/85، 0/72، 0/78، 0/47، 0/57، 0/83 است. ضریب بازآزمایی با فاصله یک هفته نیز برای کل پرسشنامه برابر با 0/90 و برای زیرمقیاسهای نگرانی درباره اشتباهها، شک درباره اعمال، انتظارهای والدین، انتقاد-

نتایج

اعتبار سازه: در ذیل به ارائه نتایج ناشی از تحلیل عاملی پرسشنامه کمال گرایی می پردازیم: ابتدا به آزمون KMO و آزمون کرویت بارتلت اشاره خواهد شد. جدول شماره 1 بیانگر نتایج یاد شده است. همچنین در جدول شماره 2، ارزش ویژه مربوط به تحلیل عاملی پرسشنامه FMPS آمده است و در جدول شماره 3، شاهد بارهای عاملی مربوط به چرخشی عوامل هستیم.

جدول 1

نتایج آزمون KMO و کرویت بارتلت

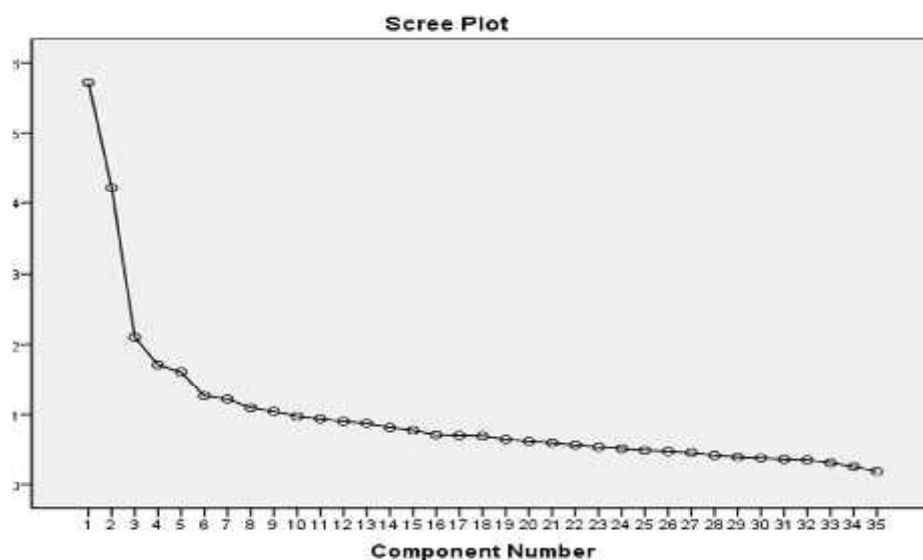
نوع آزمون	مقدار
KMO	0/83
کرویت بارتلت	5833/014
	X ²
	595
	Df
	0/0001
	سطح معناداری

جدول 2

ارزش ویژه مربوط به تحلیل عاملی پرسشنامه FMPS.

عامل ها	کل	درصد واریانس	درصد واریانس تراکمی
1	5/722	16/348	16/348
2	4/221	12/060	28/408
3	2/100	6/001	34/409
4	1/711	4/888	39/297
5	1/612	4/606	43/903
6	1/266	3/616	47/519
7	1/220	3/486	51/005
8	1/097	3/133	54/138
9	1/043	2/979	57/117

نتایج مندرج در جدول شماره 2 نشان می دهد، که ۹ عامل دارای ارزش ویژه بالاتر از ۱ می باشند. در ادامه نمودار اسکری پلوت مربوط به تحلیل عاملی یاد شده ارائه می شود.

نمودار 1. نمودار اسکری پلوت مربوط به تحلیل عاملی پرسشنامه FMPS.

جدول 3

بارهای عاملی ناشی از جرخش واریماکس پرسشنامه کمال گرایی (FMPS).

عوامل									سوالات
9	8	7	6	5	4	3	2	1	
								0/840	27
								0/839	31
								0/832	8
								0/812	7
								0/643	2
								0/473	29
							0/678		22
							0/674		35
							0/590		17
							0/574		28
						0/702			19
						0/689			12
						0/646			24
						0/523			30
						0/460			4
						0/439			18
						0/745			11
						0/741			20
						0/674			26
						0/540			15
						0/475			1
				0/691					14
				0/651					13
				0/600					9
				-0/433					16
				0/396					23
			0/700						34
			0/651						21
			0/563						25
			0/478						10
		0/683							3
		0/587							5
	0/738								33
	0/581								32
0/890									6

یافته های ناشی از تحلیل عاملی نشانگر ۹ عامل بوده است. مقایسه آنها با عوامل مقیاس اصلی بیانگر تشابه برخی عوامل با عوامل شش گانه مثل سازماندهی (O) و انتظارات والدینی (PE)، بوده و برخی نیز متفاوت شکل گرفته اند. البته یکی از مواد به شکل منفک در یک عامل جای گرفته است که نمیتوان بدان به عنوان یک عامل اعتنا نمود

عامل جای گرفته است که نمیتوان بدان به عنوان یک عامل اعتنا نمود. همانطور که از نتایج مشخص است، هماهنگی داده ها با یافته های پیشین کاملاً بارز است، چون بر اساس نظر محققان پیشین چون فراست و همکاران (1990)، ریوم و همکاران (1995) و استوبر (1998) به ناستواری عاملی FMPS اشاره شده است، که ناشی از تعدد مواردی است که در آنها آیتم ها بر روی عواملی که از ابتدا برای آنها تخصص یافته بود، بارگیری نشدند. از طرفی در پژوهشهای گذشته شاهد پرسشنامه کمال گرایی چندبعدی با عوامل مختلف بودیم؛ 6 عاملی (فراست و همکاران، 1990)، 4 عاملی (هاروی و همکاران، 2004؛ هاوکینز و همکاران، 2006؛

بحث

یافته ها بیانگر ۹ عامل بوده است که با توجه به تک سوال عامل نهم شاید بتوان از ۸ عامل سخن گفت. دو عامل سازماندهی و انتظارات والدینی مشابه الگوی اصلی بوده است. اما باید توجه داشت که عامل نگرانی زیاد در مورد اشتباهات (CM) در این مطالعه دو قسمت شده است. همچنین مواد مربوط به تردید در مورد فعالیتها (D) و انتقاد والدینی (PC) هم مستقل و هم به صورت ترکیبی قرار گرفته اند. عامل (PS) هم یک سوال خود را از دست داده و در یک عامل به همراه یک سوال از انتظارات والدینی قرار گرفته است. البته یکی از مواد به شکل منفک در یک

استوبر، 1998؛ استوف و همکاران، 2000) و حتی 3 عاملی (پوردون و همکاران، 1999)، و 5 عاملی (کاکس و همکاران، 2002). در تبیین این نکته که چرا عوامل بدست آمده دارای تفاوتها یا تشابهاتی هستند به عوامل فرهنگی، محتوای سوال ها و ویژگی های نمونه می توان اشاره داشت. از سوی دیگر تحلیل عاملی تاییدی می تواند یاری گر تبیین های دقیق تر باشد. به علاوه پژوهش حاضر محدود به به نمونه دانشجویی است ولذا توجه به نمونه غیردانشجویی و بالینی باید در پژوهش های آتی مد نظر قرار گیرد.

منابع

- Frost, R.O., Marten, P., Lahart, C., & Roseblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449-468.
- Gelabert, E., Garcia-Esteve, L., Martin-Santos, R., Gutierrez, F., Torres, A., & Subria, S. (2011). Psychometric properties of the Spanish version of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale in women. *Psicothema*, 23(1), 133-139.
- Hewitt, P.L., & Flett, G.L. (2004). *Multidimensional Perfectionism Scale (MPS): Technical manual*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Hawkins, C. C (2005). A clarification of multidimensionality and perfectionist typology with the Frost Multidimensional Perfectionism Scale. Paper to be presented at the annual Conference, Parramatta, Sydney.
- Hawkins, C.C., Watt, H.M.G., & Sinclair, K.E. (2006). Psychometric properties of the frost Multidimensional Perfectionism Scale with Australian adolescent girls: Clarification of multidimensionality and perfectionist typology. *Educational and Psychological Measurement*, 66(6), 1001-1022.
- Lundh, L. G. (2004). Perfectionism and acceptance. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 22(4), 255-265.
- Macedo, A., Bos, S.C., Marques, M., Maia, B., Soares, M.J., Pereira, T., Gomes, A.A., Valente, J., & Azevedo, M.H. (2009). Perfectionism dimensions in pregnancy. A study in portuguese women. *Archives of Women's Mental Health*, 12(1), 43-52.
- Purdon, C., Antony, M.M., & Swinson, R.P. (1999). Psychometric properties of the frost Multidimensional Perfectionism Scale in a clinical anxiety disorders sample. *Journal of Clinical Psychology*, 55(10), 1271-1286.
- Stöber, J. (1998). The Frost Multidimensional Perfectionism Scale revisited: More perfect with four (instead of six) dimensions. *Personality and Individual Differences*, 24(4), 481-491.
- Stumpf, H., & Parker, W.D. (2000). A hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 837-852.

